

Slovenski dom

Štev. 250

V Ljubljani, v ponedeljek, 2. novembra 1942-XXI

Leto VII

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Vojno poročilo št. 889

Sovražnikovi napadi zadržani in strti

Številni tanki uničeni. 2000 ujetnikov

Italijansko uradno vojno poročilo št. 889 pravi:

Siloviti boji so se znova razvili na severnem odseku egiptovskega bojišča, kjer je nasprotnik ob izdatni podpori oklepnih oddelkov sprožil nove napade. Angleški nastop je bil takoj zadržan, nato pa strti po odločnem protinapadu. Uničeni so bili številni oklepni vozovi in prijetih okoli 200 ujetnikov. Celotno število ujetnikov v sedanji bitki je doseglo 2000.

Oddelki italijanskih in nemških strmoglavskih bombnikov in napadalnih letal so zadali znatne izgube nasprotniku, ko so brez oddiha tolkli zbiranja njihovih čet in vozil ter znova in znova nastopali proti središčem v zaledju.

V letalskih dvobojih so nemški lovec zbil 7 strojev, 1 pa prisilili, da se je spustil za našimi črtami. Njegovo posadko so zajeli. Eno drugo letalo je bilo zadeto po protiletalskem topništvu in je treščilo v plamenih.

Nemško vojno poročilo

Sovjetski protinapadi pri Stalingradu in ob Donu odbiti

Hitlerjev glavni stan, 1. novembra. Na odseku pri Tuapseju so bile razne sovjetske postojanke pogazene. Sovjetski protinapadi so bili zavrnjeni. Na morju pred Tuapsejem je bil po bombah potopljen 3000 tonski sovjetski tovorni parnik. Zahodno od Tereka so nemški napadalni oddelki ob uspešni letalski podpori vdrl v sovjetske postojanke in reko prekoračili na mnogih krajih ter sovjetske čete pregnali prav daleč. Nemške čete in letala so uničili dva oklepna vlaka.

Na Kaspiškem morju je bilo zažganih ter potopljenih 9 prevoznih in tovornih ladij, med njimi 4 petrolejske ladje.

Južno od Stalingrada so sovjetske sile podvezle protinapade, toda brez vsakega uspeha. Nasprotni oddelki, ki jih je bilo več polkov, so skušali prekoračiti Volgo. Poskus pa je dočela spodletel. Nekaj večjih parnikov je bilo potopljeno, sovjetski oddelki pa so bili uničeni ali pa zajeti. Nemška letala so z bombami in strojnimi obdelovala sovjetske topniške postojanke na vzhodnem bregu reke Volge. Severno od Astrahana so bombe zadele 13 vojaških prevoznih vlakov. Vlak z gorivom je bil zažgan.

Na bojišču ob Donu so italijanske čete znova zavrnile sovjetske poskuse, ko so hoteli prekoračiti reko.

Madžarski lovci, ki so spremljali lastne bombnike, so sestrelili 4 sovjetske stroje.

Oddelki nemške vojske in letalstva so zavrnili protinapade, ki so jih Sovjeti sprožili jugovzhodno od Ilmenskega jezera. Na Ladoškem jezeru so boljševiki izgubili tovorno ladjo in vlačila, ki sta jih zadele bombe. En lastni brzi čoln za lov na podmornice je ostal poškodovan.

Nemška letala so spet ponoči in podnevi napadla Murmansk.

V Egiptu je nasprotnik znova prešel v napad. Pri tem je uporabil velike oklepne in pehotne sile. Po hudih bojih pa je bil angleški nastop zadržan po nemških protinapadih. Bitka še traja.

Berlin, 2. novembra. Iz vojaških krogov se je izvedelo, da se sovjetsko vrhovno poveljstvo zdaj pripravlja na drugo zimsko ofenzivo. Sovjet-

Ustanovitev japonskega zunanjega ministrstva za veliko vzhodno Azijo

Preureditev japonske državne uprave zaradi povečanja vojne moči

Tokio, 2. nov. s. Japonski uradni list objavlja cesarjeve ukrepe o ustanovitvi zunanjega ministrstva za veliko vzhodno Azijo in o novi upravni organizaciji Japonske. Za novega zunanjega ministra je bil imenovan Kazuo Aoki, za podministra pa Kumaiči Jamamoto. Novo ministrstvo ima naslednje štiri oddelke: mandžurske zadeve, kitajske zadeve, zadeve južnih pokrajin ter japonske zadeve. Novi zunanji minister je 53 let star in je bil v Abejevi vladi finančni minister od avgusta 1939 do januarja 1940. V aprilu tega leta so ga imenovali za člana vrhovnega gospodarskega sveta pri kitajski narodni vladi, kar je ostal vse do letošnjega poletja, ko so ga imenovali za ministra brez listnice. Bil je član številnih japonskih finančnih odposlanstev v tujini. Novi zunanji podminister je bil pred kratkim imenovan na to mesto in ga cenijo kot enega največjih strokovnjakov za zunanjo politiko vzhodnoazijskih dežel. Živel je dolga leta na Kitajskem.

V izjavi, ki jo je novi zunanji minister Aoki dal časnikarjem, govori o veliki odgovornosti, ki jo bo imel pri izpolnjevanju svoje nove naloge. Ustvaritev novega ministrstva ima zgodovinski pomen v kolikor vzporeja vsa prizadevanja za utrditev položaja v deželah, ki so del velike vzhodne Azije, da bi se doseglo skupno blagostanje. Države kakor Mandžurija, Kitajska, Siam ter francoska Indokina so že vezane na Japonsko s posebnimi zavvezniškimi in prijateljskimi pogodbami. Prisrčni odnosi med njimi in med Japonsko se bodo v bodoče še ojačili.

Tokio, 2. nov. s. Japonski ministrski predsednik general Tojo je izjavil, da so v zvezi z ustanovitvijo zunanjega ministrstva za veliko vzhodno Azijo slovesna začetka razstave o obnovitvi Besarabije se je udeležil tudi romunski kralj Mihail z vlado in diplomatskim zborom.

Nove zmage nemških podmornic

V oktobru potopljenih 111 ladij s 720.575 tonami, od tega samo zadnje štiri dni 250.000 ton

Hitlerjev glavni stan, 2. novembra. Nemško vrhovno poveljstvo je objavilo tole posebno uradno vojno poročilo:

Pri nastopih proti nasprotnim prevoznim ladjam so nemške podmornice, ki so priplule z Atlantskega morja, prvič vdrl v obalne vode Indijskega oceana ter na odprtem morju vzhodno od rta Agulhasa in ob južnem skrajnem koncu afriške celine ter blizu Capetowna potopile osem ladij s skupno 52.518 tonami.

Ostanki ladijske spremljave, ki so bili pri Kanarskih otokih v noči od 30. na 31. oktober hudo poškodovani, so bili po nemških podmornicah vnovič napadeni. Podmornice so potopile še štiri ladje s skupno 30.151 tonami ter ladijsko skupino dočela razkropile.

Skupne izgube te ladijske spremljave so torej narastle na 18 ladij s skupno 141.151 tonami.

Na ta način so nemške podmornice uničile novih 82.649 ton trgovskega brodovja ter v poslednjih šestih dneh po zelo oddaljenih vodah potopile 41 ladij in s tem angleškemu in amerišskemu trgovskemu brodovju uničile več kot četrt milijona ton.

V boju proti angleškemu in amerišskemu trgovskemu brodovju je nemška vojna mornarica v mesecu oktobru potopila 111 ladij s skupno 720.575 tonami.

Ta uspeh je v prvi vrsti zasluga neutrudno delujočih nemških podmornic.

Nemška letala pa so potopila dve trgovski ladji s skupno 10.000 tonami ter vrh tega poškodovala velik trgovski parnik in neko manjšo enoto.

Angleška vojna mornarica je v istem razdobju izgubila enega rušilca, dve stražni ladji, sedem brzih protipodmorniških čolnov in po nemških letalih še 12 čolnov za izkrcanje.

Slovesen sprejem podmornice »Barbarigo« v nekem atlantskem oporišču

Visoko Hitlerjevo odlikovanje za zmagovitega poveljnika Grossija

Neko atlantsko oporišče, 2. nov. s. Sprejem, prirejen poveljniku Grossu in posadbi »Barbariga« je bil resnično vreden drugega sijajnega dejanja te značilne vojne jedinice fašistične Italije. Na pomolu, ob katerem so podmornice, ki se vračajo s svojih pohodov po Atlantskem morju, prvičkrat dotaknejo kopnega, se je zbrala velika skupina zastopnikov nemških in italijanskih oblasti. Navzočni so bili oddelki vojske in mornarice, mornarji z osonih podmornic in zastopniki nemških oboroženih sil. Pred razvrščenimi skupinami vojske se je dvigal spominski sterc v spomin dvojnega velikega uspeha podmornice »Barbarigo«, namreč stolp podmornice, s katere se je proti nebu vila italijanska tribarvnica. Ob straneh spominskega stebra sta bili napisani obe veliki dejanji podmornice: »Maryland, 32.000 ton, maja 1942.« — »Missisipi 34.000 ton, oktobra 1942.« — Ob straneh so bili zbrani zastopniki prijateljskih narodov, italijanski veleposlanik iz Pariza, ital. veleposlanik iz Berlina s spremstvom, admiral Bachmann, konreadmiral Manche, general Körber, general Wachtelsheim, italijanski konzul in italijanski mornarji.

Na obzoru se je pokazala podmornica »Barbarigo«. Čez nekaj minut je zmagovita ladja pristala v našo bližino. Italijanska in nemška vojaška godba sta zaigrali državni himni, himni obeh revolucij, nato so vojaški oddelki izkazali časti, množica, ki je bila ta čas mirna in tiha, pa je nenadoma izbruhnila v močno ploskanje in manifestiranje. Bila je 11.45, ko se je kljun podmornice dotaknil kopnega. Na krovu je bila zbrana v popolnem redu vsa posadka, ki je bila na pogled takšna, kakor da se vrača s parade, ne pa s tako tveganega pohoda, ki je trajal tri mesece. Na stolpu podmornice se je videl napis: »Kdor se boji smrti, ni vreden življenja.« Vsa zbrana množica je navdušeno vzklikala najprej podmornici, njeni posadki, povelji-

niku Grossiju, ki je prvi v tej vojni potopil dve oklepni ladji, potem pa so vzklikali veljati Kralju in Cesarju ter Duceju.

Nato je bilo s trombo dano znamenje za molk. Konreadmiral Bolachini je stopil na krov, sprejet z vojaškimi častmi in bil očitno zadovoljen s svojimi možmi. Vedel je, da so se častniki oddolžili domovini. Posadka se je zbrala na krovu podmornice, da je poslušala besede svojega poveljnika. Bile so kratke in odrezane besede: besede vojaka vojakom, mornarja mornarjem.

Konreadmiral je objel poveljnika in skupaj z njim odšel na pomol med navdušenim ploskanjem zbranih gledalcev. Admiral je predstavil Grossija italijanskima veleposlanikoma in navzočim nemškimi generalom in admiralom. Dve gospe sta Grossiju izročili šopek cvetja.

Poveljnik se je nato obrnil proti oddelku oboroženih sil in ga obhobil. Medtem obredim pa je manjša skupina letal letela nad njimi v obliki črke »V«, ki je simboličen znak neizogibne zmage. Vsa slavnost se je zaključila z gromkimi »Alala« in z vzkliki Duceju in domovini.

Na istem pomolu, kjer je bil dopoldne sprejem posadke z hrabre podmornice, so se popoldne zastopniki civilnih in vojaških oblasti zbrali, da bi pričakali prihoda nemškega admirala Dönitz, poveljnika vseh nemških podmornic. Tam je bila razvrščena tudi posadka »Barbariga«. Trije zvoki iz trombe so naznanili prihod admirala in oddelki so izkazali časti.

Admiral Dönitz je pregledal oddelek oboroženih sil, potem posadke podmornice, nato pa še naprave. Na čelu posadke »Barbariga« je bil poveljnik Grossi. Ko je admiral Dönitz stopil na oder, je vsaka posadka podmornice kot strnjena četa korakala mimo. Admiral je imel kratek nagovor, v katerem je poudaril pomen in vrednost dvojne zmage, ki postavlja podmornico »Barbarigo« na čelu tablice o potopitvah vojnih ladij, kajti potopljene sta bili dve oklepni in s tem zadan hud udarec nasprotnikovi mornarici. Nato je izročil junaškemu poveljniku rdečo-belo-črn trak viteškega reda železnega križa. Trenutek je bil slovesen za vse člane atlantskega oporišča, ki so videli v odlikovanju, podeljenem od Hitlerja poveljniku Grossiju, priznanje za junaško dejanje. Obredje, ki je poteklo v strogem vojaškem duhu, se je zaključilo z vzkliki »Živel Kralj!«, »Živel Duce!«, »Živel Hitler!« Nato je bil v italijanskem delu oporišča sprejem za vse oblasti, v čast poveljnika glavnega eta-na in vse posadke podmornice.

skusi, da bi prekoračili Don in da bi z močno podporo ognja iz možnarjev in topov z uspehom napadli italijanske črte. Italijansko topništvo je potopilo na raznih mestih in v različnem času več čolnov s četami, ki so se hotele izkrcati na zapadnem bregu Dona. Poskusi napada na središča italijanskega ognja so bili odbiti s hudimi izgubami za nasprotnika, ki je pustil številne ujetnike in orožje. Patrole neke nemške jedinice, ki sodeluje na tej fronti, so prešle Don, razdejale sovražna oporišča, zajele ujetnike, orožje in vsakovrsten material. Gibljivo topništvo je presenetilo nasprotnikovo gibanja in razbijalo sovjetske postojanke. V zadnjih 24 urah so našli topovi, kakor so opazovali točno ugotovili, uničili nekatere postojanke.

Vesti 2. novembra

Nad 1000 hiš je uničil ogromen požar v delavskih okrajih Senghaja. Okoli 6000 Kitajcev je zaradi tega ostalo brez strehe.

Včeraj je bil dan znak za letalski alarm v San Franciscu in po vsej obali Kalifornije, ker so se prikazala v bližini obale neznana letala.

Za stoto letalsko zmago je Hitler odlikoval pilota Ralla, poveljnika neke lovске eskadrile, z viteškim križem reda železnega križa. Z odlikovanjem je sprejel tudi osebno Hitlerjevo pismo.

V ameriških lukah je nakopičenih na tone pism in zavojev, ki so namenjeni za ameriške vojske onstran morja. Pošta zastaja, ker primanjkuje trgovskih ladij.

Nova čez balkanska železnica, ki bo vezala Albanijo s Turčijo, bo priključena v Florini tudi na grško železnico. Tako se bo za polovico skrajšala pot med Rimom in Atenami.

Ameriška letalonosilka potopljena v južnem delu Tihega morja

Buenos Aires, 2. novembra. s. Ameriško vojno ministrstvo sporoča: »Neka letalonosilka Združenih držav je izgubljena na južnem delu Tihega morja. Letalonosilka je bila napadena 26. oktobra blizu otoka Santa Cruz, 416 km severno od Guadalcanarja in se je potopila zaradi bombardiranja iz zraka.« Poročilo pristavlja, da je prvi napad zjutraj povzročil ladij hude poškodbe in so morale druge ladje letalonosilko vleči. Drugi napad popoldne je povzročil na vojni ladij nove poškodbe pod črto, do katere se ladja potopila, tako da se je začela nagibati. Takoj so ukrenili vse potrebno za rešitev posadke, pozneje pa se je ladja potopila. Zadnja podrobnost, ki jo razodeva poročilo, je, da se je letalonosilka potopila v vodah, kjer je šel na dno tudi rušilec »Porter«. Pozno priznanje ameriškega mornariškega ministrstva nič ne navaja imena potopljene ladje. Njegova redkobesednost

elabo prikriva druge, nič manj hude udarce, ki jih je ameriško brodovje dobilo v zadnji bitki pri Salomonskih otokih.

Tokio, 2. novembra. s. Neki vojni dopisnik japonske mornarice poroča nove podrobnosti o potopitvi ameriške letalonosilke »Wasp«. S krova japonske podmornice, ki je potopila ameriško vojno ladjo, je bilo mogoče spremljati potek potopa. Letalonosilko so po napadu videli v ognju. S ključa in s krme so se dvigali veliki plameni. Okoli ladje so se sukali številni rušilci. Letalonosilka se je bolj in bolj nagibala, dokler ni ob 18 bilo vzletiše že skoraj do polovice potopljeno. Nato se je »Wasp« postavila pokonci s kljunom navzgor ter se pogreznila. Ura je bila točno 18 in v istem trenutku je posadka na japonski podmornici zavpila navdušen »Banzai!«

Ljubljančani na grobovih svojih rajnih

Ljubljana, 2. novembra.

Ljubljana je razodela na letošnji praznik Vseh svetih svoje dobro, blago srce, poveljano po topli ljubezni do rajnih. Letos so Ljubljančani še z vse večjo dostojnostjo počastili spomin dragih svojcev.

Ze teden dni je občinstvo romalo na pokopališče in zaljalo grobove, tako da je bilo pokopališče pri Sv. Križu kot dostojanstvena galerija lepih nagrobnikov, ki se bele sredi vitkih cipres in ovenčani z jesenskim cvetjem izražajo zunanji spomin na pokojnike.

V megleno sivino so bile zagrnjene na večerajšnji praznik Zale, ko so se zbirale množice v dopoldanskih urah na grobovih in prinisale nanje vsesvetk in svečk ter prižigale lučke na gomilah ter molile za pokoj vernih duš. Tisti, ki imajo na tem pokopališču katerega svojih dragih, so molili pred njihovimi grobovi, drugi pa so stopali od groba do groba in tako z vseni slavili spomin na rajne. Ljudje so tako rekoč romali.

od groba do groba v procesijah:

Ustavljali so se pred grobovi velikih mož dr. J. Ev. Kreka, škofa dr. A. B. Jegliča, dr. Žerjave, pohitili k veličastnem spomeniku padlih v svetovni vojni, drugi zopet k svojim dragim na drugo stran pokopališča. Nehote se ti je ustavil pogled na večjo mladinsko skupino ob grobu voditelja dr. Ehrlicha in tovarišev akademikov ob grobovih Kikija in Rojca. Tu se je zbrala akademska katol. mladina in v molitvi, kateri se je pridružilo mnogo obiskovalcev, ki so se tudi ustavili pred grobovi mučencev, počastila spomin svojega vodnika z njegovo najljubšo molitvijo sv. rožnim vencem. Tudi prostor, kjer čakajo vstajenja italijanske žrtve iz pretekle svetovne vojne, je bil okrašen s cvetjem in zelenjem.

Razkošja — cvetlične navlake in drugih pretiranih okrasitev letos ni bilo. Grobovi so bili čisto primerno dostojno okrašeni, pač pa je lahko vsakdo opazil, da so bili ljudje bolj zatopljeni v molitev in molk, ki je za tak praznik, posvečen spominu mrtvim, najbolj dostojen.

Po vseh ljubljanskih cerkvah so bile na večerajšnji praznik slovesne službe božje in hiše božje so bile vse dopolne polne vernikov, ki so se spominjali svojih dragih letos še s posebno gorečo molitvijo. V stolnici je opravil slovesno službo božjo gospod škof dr. Gregorij Rožman.

Tisoči so obiskali Sv. Križ

Včerajšnji dan je bil otožen, primeren prazniku. Toda kljub dežju so se proti Sv. Križu kar ves dan zgrinjale množice ljudstva. Tramvaji so bili nabito polni in so privlačili iz vseh delov mesta obiskovalce vsesvetkih grobov. Popoldne pa so se naše Zale zasvetile v soncu, kakor da bi hotele dati sijaj velikemu prazniku, ki ga po želji Cerkve slavimo ravno v času, ko narava sama odpira in nas opominja, da bomo odmrli tudi mi.

Krasen je bil pogled na reko ljudi, ki se je valila proti Sv. Križu. Vse se nam zdi na ta praznik tako sanjavo, tako utrujeno. Pa se ozreš na bližnje prazne nišve, hitiš po gozdnih poteh, kjer leži že rumeno listje in umira življenje. Da, zemlja hoče počitka! In v prav ta čas nam je Cerkve postavila praznik Vseh svetih.

Ljudje so dolgo vztrajali pri grobovih in molili do mraka, ko so se razšli na svoje domove. Pokopališče, s katerega je splavalo v višave toliko gorečih molitev, se je spet pomirilo za nekaj ur, kakor da bi se hotelo pripraviti na dan: vseh vernih duš dan. Po grobovih so zabrule lučice. One pa so proseče plapolale in osvetljevale ovenčane križe, kakor da bi prisluhnili nerazumljivi pesmi žalujk, ki so se zazibale in zašumele v temnem večeru. Iz mesta in z dežele pa so zapeli v noč zvonovi ter vabili vse k molitvi za rajne. Mnogi so še zvečer pihali v cerkve in molili, večina pa se je zbrala po stari slovenski navadi doma in molila sveti rožni venec.

Popoldne so bile v stolnici slovesne Vespere, ki so jih peli ljubljanski bogoslovci.

Vseh vernih duš dan

Davi so bile po vseh ljubljanskih cerkvah številne službe božje, katerih so se Ljubljančani udeležili v izredno velikem številu. Tako smo letošnja dneva, posvečena spominu mrtvih, preživeli res v molitvi, ki je Bogu najdražja, nam pa v največjo korist. Na praznik Vseh svetih smo slavili spomin rajnih, ki so dokončali svojo zemeljsko pot zmagoslavno, ker je tako Bog dopustil, danes pa se v tihi molitvi veselimo njihove sreče, ki so je sedaj deležni ob božjem grobu, in sreče, da je dopustil, da si to srečo lahko še služimo. Spominimo se vseh mrtvih in prosimo za mir njihovih duš. Križ,

ki se dviga nad grobovi, je znamenje, da smrt vodi le v življenje. Grobovi pričajo o trpljenju, kateremu se ne more noben zemljan odtegniti.

Ko bomo danes na vernih duš dan spet molili za rajne, spominimo se vseh umrlih. Tudi zvonovi z deželskih fara nas vabijo k molitvi za številne žrtve, ki se nimajo vsi grobov in katerih trupla razpadajo neznano kje. Molimo tudi za te, da izprošijo od Boga milice razsodnost, da bodo vendar prenehali s krivicami, ki jo Bog kaznuje. Tako bomo letošnji spominski dan mrtvih in živih v Bogu praznovali.

† Vseučiliški prof. Igo Pehani

Ljubljana je v kratkem času izgubila več za služnih mož, katerih vrzeli bodo vidne in občutljive. Tako je vso javnost presenetila vest, da je v najlepši delovni dobi umrl v soboto vseučiliški profesor Igo Pehani, mož globokega znanja, ki si je s svojim znanjem in vzornim predavateljskim darom pridobil kar največje zaupanje in ljubezen do montanistov ter nam vzgojil celo vrsto slovenskih odličnih rudniških inženirjev.

Bilo mu je šele 56 let, ko je zatisnil svoje trudne oči. Kot sin slovenskih staršev se je preselil kmalu iz rojstnega kraja Toposko na Hrvaškem in prišel v Žužemberk, nato v Novo mesto in v Celje, kjer je obiskoval gimnazij. Pravne študije je končal na Dunaju leta 1909, nakar se je lotil študija montanistike v Leobnu in leta 1914 napravil inženirski izpit. Po več službah v Nemčiji je prišel v Hrastnik, od tod pa leta 1920 za okroglega rudarskega predstojnika v Ljubljano.

Takoj ob prihodu v Ljubljano je bil na tehnični fakulteti ljubljanskega vseučilišča honorarni predavatelj za rudarsko pravo. Njegova prava vseučiliška kariera se je pričela leta 1929, ko je bil imenovan za izrednega profesorja in leta 1935, ko so ga imenovali za rednega profesorja na tehnični fakulteti. Posebna njegova zasluga je bila, da je leta 1933 ustanovil institut za tehnično rudarstvo, da bi s posebnim laboratorijem proučeval važne procese v rudnikih. Od leta 1932 je načeloval tudi ljubljanskemu Zdrženju inženirjev in arhitektov ter rudarskih in topilniških inženirjev. Sodeloval je poleg tega pri številnih anketah za sestavo rudarskega zakona in objavil celo vrsto strokovnih razprav.

Po značaju je bil blag in plemenit, v besedah pa zelo skromen. Zapušča hčerko edinko, kateri izrekamo naše iskreno sožalje!

Pogreb blagopokojnega bo danes, v ponedeljek, ob 3 popoldne iz kapelice sv. Nikolaja na pokopališču k Sv. Križu. Naj blagi mož v miru počiva!

Davi smo prešli v stari, normalni čas

Ljubljana, 2. novembra.

Ze snoči so ustavili ure in pomaknili kazalec za 60 minut nazaj, da so lahko še malo kramljali. »Saj še ni 11, prava ura kaže šele 10,« tako so dejali, ko bi morali v postelj. Mnogi so seveda na odlok pozabili in mnoge ženske kar razumeti niso mogle, kako to, da so vendar danes, ko je vernih duš dan, cerkovniki zaspali. Toda zvonovi so se oglasili — uro kasneje — ob 5 po novem času, prej so zvonili pa že ob 4 zjutraj. Pa so se goreče mamice spomnile, da so pozabile pomakniti kazalec na urah. Kar zadovoljne so bile, ko so lahko šle k sv. maši že ob jutranjem mraku, prej pa v trdi temi.

Tudi na javnih urah so se kazalci pomaknili za uro nazaj. Tako smo prešli v stari, normalni čas, ki je zlasti za zimsko dobo primernejši zaradi jutranje teme. Spet bomo lahko nekaj malega prištedili na razsvetljavi, mladina pa se bo lahko učila v šolskih klopih pri dnevnih svetlobi. Pomladni meseci nam bodo prinesli spet nov čas, takrat pa bomo jutranje ure spet pridno izrabili v pomladnem jutranjem soncu in v zelenju.

Za onemogle Ljubljančane v mestnem zavetišču so podarili v počaščenje blagopokojne gospe Tekle dr. Kaiserjeve stanovanjski najemniki hiše Groharjeve c. št. 3, lir 240. Darovalcem izreka županstvo najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranov.

V Mariboru so umrli: 79letna Helena Kaltenbeckova, 44letni trgovski sotruidnik Jožef Artberger in 59letna Antonija Kečekova.

V Ptujju je umrla 57letna upokojena nadučiteljica Marija Protopopova, ki so jo pokopali v ponedeljek v Ljutomeru. Zapustila je soproga, sina ter sorodnike v Ljubljani in Belgradu.

Hrvaška Galerija umetnosti v Zagrebu bo tudi letos priredila »Drugo razstavo hrvaških umetnikov«. Razstava bo v umetniškem paviljonu na trgu kralja Tomislava. Datum razstave je tudi že določen.

V soboto je bilo v ljubljanskih trgovinah mnogo prometa

Ljubljana, 1. novembra.

Zadnjega oktobra, v soboto, je zapadla veljavnost dosedanjih oblačilnih nakaznic. Zato je prebivalstvo kar v trumah oblegalo zlasti manufakturne trgovine, da si nakupi najnujnejše, zlasti malenkosti, kakor nogavice, pulvorje in kak meter blaga za spodnjo obleko. Manj zanimanja je bilo za manufakturno blago.

V soboto dopoldne in popoldne so bile skoraj vse trgovine polne nakupovalcev. Popoldne so se nekatere večje ljubljanske trgovine tako polnile, da so morali trgovci od časa do časa zapreti vrata, da so lahko mirno stregli ljudem. Pred nekaterimi trgovinami so ljudje stali kar v vrstah, da so prišli lahko v trgovino. Mnogi zaradi navala seveda niso mogli priti na vrsto.

Od 1. novembra pa do 31. decembra je nakup oblačilnih predmetov dovoljen na podlagi novih oblačilnih nakaznic, ki jih že dele. Potrošniki bodo lahko uporabili nove nakaznice od 6. novembra dalje. Uporabiti se bo smela le tretjina odrezkov z arabskimi števkami in v vsakem od naslednjih obdobj: november 1942 - marec 1943, april - avgust 1943, september - december 1943. V prvem izmed rokov je izjemoma dovoljen nakup predmetov, za katere nabavo je potrebno več kot 40 odrezkov z arabskimi števkami in s 24 rimskimi, če se ni že izvršil kak nakup, za katerega so se že uporabljali dotični od-

rezki. Za nabavo sukanca za šivanje velja prvič devet odrezkov z abecednimi črkami, in sicer trije za vsakega izmed navedenih rokov.

Okrasitev javnih poslopij ob obletnici Zmage

V sredo 4. novembra ob priliki obletnice Zmage, bodo okrašena javna poslopja z zastavami. Osebe javnih uradov in zasebnih podjetij bo imelo običajni delovni dan.

Visoki komisar Emilio Grazioli.

Nov čas zatemnitve

Ljubljana, 2. novembra.

Z odredbo, ki bo v kratkem objavljena, se odreja, da se pričeni s 3. novembrom začne zatemnitev ob 18.30 in konča ob 5.30.

širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

**Rektor kr. univerze v Ljubljani
in profesorski zbor tehn. fakultete**
sporočata žalostno vest, da je v soboto,
dne 31. oktobra 1942 umrl gospod

inž.

Igo Pehani

redni profesor tehniške fakultete

Za razvoj univerze in znanosti velezaslužnemu članu profesorskega kolegija bomo ohranili hvaležen in časten spomin.

Pogreb blagopokojnika bo v ponedeljek, dne 2. novembra 1942 ob 15 z žal, kapelica sv. Nikolaja, na pokopališču k Sv. Križu.

S. S. VAN DINE:

Skrivnostni tekač

Kriminalni roman

Robinovo truplo je ležalo takoj pred vrati sobe za sestanke poleg Dillardove hiše. Ležalo je vznak. Mrtveče roke so bile stegnjene, noge nalahko skršene. Glava je bila obrnjena proti Cesti 76a. Robin je bil star okrog trideset let, srednje postave in precej rejen. Njegov obraz je bil lep zalit in okrogel ter skrbno obrit. Na njem ni bilo niti sledu kakšnih kocin, razen nekaj nežnih svetlih brčic. Robin je imel na sebi sivo športno volneno obleko, svilen svetlo modro srajco in golfske čevlje z debelimi gumijastimi podplatmi. Siv klobuk je ležal na tleh malo proč od nog. Ob truplu je bila mlaka strjene krvi, podobna ogromni roki, ki kaže pot. Toda tisto, kar je z grozo navdalo človeku dušo, je bila tanka ost puščice, ki se je bila zadrla Robinu naravnost v prsi. Puščica je gledala kakšnih pet centimetrov iz prs. mesto pa, kjer se je bila zapila v telo, je bilo precej na široko okrvavljeno. Močno so me presunile blesteče peroti, s katerimi je bil okrašen zadnji konec puščice. Rdeče so se svetlikale, dočim je bila ost modre barve. In prav ta modrina je bila zanj nekam turoben okras. Ob tem ne-

navadnem prizoru je človek hitro dobil vtis, da ima pred seboj nekaj nemogočega, neresničnega.

Vance si je vtaknil roke v žepa svojega jopiča, se vstopil k truplu ter ga dolgo časa opazoval z napol priprtimi očmi. Navzlic njegovemu malomarnemu vedenju pa sem uganil, da je zastavil vse svoje sposobnosti, da bi spravil v nek sklad dejstva, ki mu jih je nudil ta prizor.

»Čudna, zares čudna je tale puščica! Je pripomnil. »Očividno je bila namenjena za velik lov. In kako točno je zadel! Vprav med rebra na smrtnonevarno mesto, ne da bi količkaj zgrešila cilj. Nekaj nenavadnega je to... E. Markham, se ti zdi, da je takšna spretnost... kako bi dejal... da je kaj malo ljudi, ki bi znali tako točno streljati z lokom. Takšen mojstrski zadetek je včasih sicer res plod golega naključja, a očividno človek, ki je izstrelil to puščico, ni računal preveč na goli slučaj. — Ta velika lovska puščica, izdrtja iz ene od troje v dvorani, razodeva, da se je nekdo poslužil s premislekom in računom — sklonil se je nad truplo. — Joj, zanimivo. Poglejte tale zarez, ki

se nanjo nastavi lokova tetiva.« Nato pa se je Vance obrnil k Heathu in dejal: »Povejte mi, gospod narednik, kje je profesor Dillard pobral lok? Mislim, da ne daleč od okna dvorane za sestanke.«

»Res je, gospod Vance, je kar poskočil Heath. »Komaj korak proč od okna, pri vratih. Lok je zdaj na klavirju in čaka tam, da ga pregledajo strokovnjaki.«

»Vse, kar bodo odkrili, bodo le profesorjevi prstni odtisi,« je dejal Vance in nič drugega. Policist je odprl svojo doko in vzeti iz nje novo »Régies«. Stavim, da niti na puščici ni nobenih prstnih odtisov.«

Heath se je zavrnil v Vancejev obraz, kakor bi hotel iz njega nekaj razbrati. »Kaj Vam je vendar vdihnilo misel,« je vprašal »da so lok našli v bližini okna?«

»Zdelo se mi je to čisto naravno,« spriču takšne lege trupla.«

»Razumem: strel iz bližine, ne?«

»Ne, gospod narednik. Vse prej sem to sklepal iz dejstva, da je mrlič z nogami obrnjen proti izhodu in da so noge skršene kljub temu, da ima mrtve roke razprostrate. Mar mislite, da ima truplo človeka, ki je bil zadet v srce, navadno takšno lego?«

»Gotovo da ne,« je odvrnil Heath, potem ko se je za trenutek zamislil. »Mnogo verjetneje bi bilo, da bi bilo sključeno vse telo: ali pa bi bile spriču tega, ker bi ustreljen človek padel vznak, noge stegnjene, lakti pa skršene.«

»Popolnoma pravilno. Zdaj pogledjte

klobuk. Če bi bil Robin padel vznak, bi ležal klobuk za njim. In prav gotovo ne pred njegovimi nogami.«

»In kaj iz tega sklepate?« je osorno vprašal Markham.

»O, marsikaj. Toda na vse sklepe se zaenkrat pozvigram. Le do naslednjega zaključka se mi je posrečilo dozdaj priti: tale gospod ni bil nikdar ustreljen z lokom in puščico.«

»Za božjo voljo, zakaj pa ne?...« Iz istega razloga, kakor če bi vprašal: zakaj vendar ves ta neumni prizor? Ničesar določnega ne vem, Markham, toda vsa stvar je res mrtvaški ples.

Vance še ni končal, ko so se nenadno odprla vrata dvorane za sestanke in na strelišče je že stopil nadzornik Burke, za njim pa dr. Doremus, ki je veselo pozdravil in vsem stisnil roko. Potem je jezno pogledal narednika in si pri tem mečkal klobuk, ki mu je že tako in tako postrani sedel na glavi.

»Zdi se mi, da me nalašč motite pri obedu. Še prebavo mi boste pokvarili.«

Samopašno se je ozrl naokrog, potem pa, ko je zagledal Robinovo truplo, vzklíknil: »Prokleto! Tokrat ste me klicali na raziskavanje res lepega zločina.«

Pokleknil je in začel s svojimi strokovnjaškimi prsti pretipavati truplo. Markham je nekaj trenutkov samo gledal, potem pa se je obrnil k Heathu z besedami:

»Medtem ko bo gospod doktor imel opravka tu, grem jaz gor na razgovor s profesorjem Dillardom. Oglasite se

pri meni, gospod doktor, preden odide.«

»Ze dobro,« je odvrnil dr. Doremus, ne da bi ga sploh pogledal. Obrnil je truplo postrani in začel s prsti previdno pretipavati spodnji konec lobanje.

III. POGLAVJE.

Sobota, 2. aprila ob 15.15.

V veliki hišni veži smo srečali stolnika Dubois in nadzornika Bellamyja. Bila sta to izvedenca iz Policijskega laboratorija, ki sta pravkar prišla tja. Policist Snitkin, ki je očividno ostal tam samo zato, da bi ju počakal, ju je hitro pospremil proti strelišču, dočim smo Markham, Vance in jaz stopili po stopnicah v drugo nadstropje. Da se oglasimo pri profesorju Dillardu v njegovi delovni sobi.

Prostorna in razkošno opremljena Dillardova delovna soba je segala čez vso hišno širino, na obeh straneh pa sta bili v njej ogromni knjižni omari, do vrha obloženi s knjigami. Sredi stene na severni strani sobe je stal velik kamin, ki ga je varovala težka bronasta ograja. Blizu vhoda se je razklozovala bogata steklena omara, na nasprotni strani, pri velikem oknu na Cesti 75a pa je stala ogromna pisalna miza iz rezljanega lesa vsa nastlana s papirjem in zvezki. Dragoceni umetniški predmeti so bili domala vsepovsod. Med drugimi sem opazil dva izrezljana predmeta, ki sta v bližini obešalnika visela na steni, obloženi s preprogo Starinski in kar se da udobni stoli so bili obšiti s temnim usnjem.

V treh tekмах »samo« 33 golov

Neoporečni zmagi Dopolavora in Marsa — Nešportne pojave je treba v kali zatreti

Ljubljana, 4. novembra. Včeraj so ljubljanski nogometni klubi nadaljevali s svojim turnirjem. Tokrat so bile tekme v stadionu nasproti igrišču Ljubljane. Novo igrišče je kaj prijazno in sila prikladno za odigravanje velikih tekem. Vsaj igralci so se včeraj na njem imenitno počutili, saj je bilo golov več kot bi jih smelo biti. Pa tudi gledalci se kar niso mogli prehlaviti kako vse drugače je gledati tekmo z višine, kot pa na ravni igrišču; ali v zadnjem času celo med ogromnimi skladovnicami drv. Vreme ni bilo včeraj nogometšem naklonjeno in posebno dopoldanske tekme je motil velik dež.

Dopoldne sta bili na sporedu dve mladinski tekmi, ki sta končali takole: V prvi tekmi je mladinsko moštvo Mladike podleglo podjetnim Zabjčanom. Tekma je končala z rezultatom 2:1, polčas pa 2:0. O tej tekmi vemo povedati le toliko, da je Mladikino moštvo igralo in igralo, Zabjak je pa zabijal gole. — V drugi tekmi bi se morali srečati moštvi Dopolavora in Viča. Moštvo Viča je prišlo ob določenem času na igrišče, dočim Dopolavora ni bilo. Sodnik je odpisal in tekma je bila odločena s 3:0 za Vič.

Dopolavoro : Vič 7:0 (2:0)

Prva dopoldanska tekma je bila tista med Dopolavorom in Vičem. Dopolavoristi so zaigrali mnogo boljše kot zadnjo nedeljo, ko jih je bila sama »dribljarija«. Danes je šla žoga lepo od noge na nogo in tudi streljali so precej. Uspeh seveda ni izostal. 7 golov je obsegalo do konca tekme v mreži. Najuspešnejši strelce je bil Natgode v napadu, dočim je njegov brat uspešno razdiral viške napadalne akcije v obrambi. Dopolavoristi so zmago v celoti čisto zaslužili.

Mladika : Korotan 18:0 (7:0)

Bolj kot z nogometne strani, naj si to tekmo ogledamo z druge. Moštvo Mladike je nastopilo z nekaterimi novimi močmi, ki so se prav dobro obnesle. Igra je bila poletna in vsaka akcija je bila nevarna za nasprotnikova vrata. Igrali so Mladikarji prav dobro in bi zmagali tudi proti močnejšemu nasprotniku, kot pa je bil današnji Korotan, ki je sicer igral v isti postavi kot proti Ljubljani, le s to spremembo, da je dal po lastnih izjavah igralcev Korotana v vrata moža, ki je prvič stal med drogov. Če bi se moštvo Korotana vsaj pol toliko upiralo današnjemu nasprotniku kot se je Ljubljani, pa bi Mladikarji komaj prišli do drugega zgoditkov. Tako pa... Zajec je tičal povsem drugače. Ljubljano je bilo treba prekositi v različni v golih. In kaj je lepšega kot imeti Korotana za nasprotnika ob taki priliki. Igralci Korotana so se sicer »sila trudili«, da bi zadržali poletne napade Mladike, vendar jim to nikakor ni hotelo uspevati. Korotanci so silovito napadali, kar po sedem jih je bilo v nasprotnikovi polovici, dočim je pred lastnimi vrati ostal velikokrat en sam mož, ki so ga seveda Mladikarji gladko preigrali in zabijali gole po mili volji. K lepemu rezultatu je precej prispeval tudi korotanski vratar. Splošen videz je bil pač ta, da se dajo »voziti« Korotanci, Mladikarjem kolikor je tem pač potrebno za dosego prvega mesta in »vržejo tako voščilo Ljubljano na drugo. Korotanci so igrali celo igro tako lišičje pretkano, da jim prav za prav sodnik s sodniškega stališča pač ni mogel oporekati igre, ker sicer bi jo moral zaključiti. Sicer jih je nekajkrat opomnil, naj igrajo možato, viteško, ampak oni so igrali po svoje, kot je bilo danes za Mladiko potrebno. — K včerajšnji igri med Korotanom in Mladiko pa bi bilo zelo prav, če bi tudi Zveza rekla svoje. Ona ima pač moč, da v kali zatre take nešportne pojave, ki so na splošen kvar našega športa in ki so se pojavljale njega dni. Da se ne da očitno opaziti ložiranje dveh ali celo treh golov, je jasno; da se pa pusti nasprotniku tako visoka zmaga in v še skrajšanem času, pa že presega vse meje športne morale, ki tudi mora biti. Zveza naj energično poseže v ta primer in naj krivca odločno kaznuje. Na ta način šport pri nas ne bo prišel nikamor naprej.

Kaj več nam o tej tekmi ni treba poročati. Splošen vtis vseh gledalcev je bil ta, da Mladika potrebuje ravno rezultat 18:0, pa nič več in nič manj. Vso obsodbo takega nešportnega ponašanja prepustimo pristojnim športnim forumom, ki naj v splošno dobro ukrenejo svoje.

Mars : Zabjak 8:0 (4:0)

V tretji včerajšnji tekmi sta se pomerili enajstorič Marsa in Zabjaka. Marsovci so bili celo igro premočni in svoje napade tudi realizirali. Prav dobro je igrala včeraj Marsova obramba, pa tudi

srednja vrsta je venomer pošiljala naprej svoj napad. Napadalcu so streljali venomer, večkrat tudi manj uspešno. Veliko strelcev je šlo čez drog. Prav dober je bil v napadu Fajon, ki je bil zelo priden. Pa tudi ostali napadalcu so opravili svoje, na splošno pa so igrali slabše kot zadnjo nedeljo proti Viču. — O Zabjaku pa smemo trditi, da se popravlja od tekme do tekme. Tudi včeraj se je kar dovolj uspešno upiral premočnemu nasprotniku. Videti je bilo, da se je v teh nekaj zadnjih tekmah

V drž. nog. prvenstvu Livorno še krepkeje vodi

Roma se je še bolj oddaljila od prvega mesta — Triestina igra letos v znamenju remijev

Včeraj so po italijanskih nogometnih igriščih odigrali peto kolo v državnem prvenstvu tekmovalci. Prav dobro se je držala včerajšnja Vicenza, ko je z Milanom remisirala. Za največje presenečenje pa je včeraj preskrbel Livorno, ki je na rimskih tleh porazil s štirimi goli razlike domače moštvo Rome. Na prvem mestu pa se je zdaj Livorno še krepkeje vzdiral s tem, da je na domačih tleh odpravil rimski Lazio z rezultatom 4:2. Triestina pa svoje pristaše spet niso včeraj presenetili: igrali so namreč kot po navadi neodločeno. Polovičen uspeh proti novincu Bariju pa je za Triestince gotovo manj opravičen. Dozdaj je Triestina remizirala štirikrat, eno tekmo pa je celo izgubila. Slabo bo za Triestino, če bo vozila na domačih tleh tako slabo. Kaj bo pa potem šele na tujem.

Podrobni rezultati so bili naslednji:

Vicenza — Vicenza : Milano 1:1.
Firenze — Fiorentina : Venezia 2:1.
Roma — Torino : Roma 4:0.
Genova — Genova : Liguria 3:0.
Torino — Juventus : Atalanta 5:1.
Livorno — Livorno : Lazio 4:2.
Milano — Ambrosiana : Bologna 1:0.
Trieste — Triestina : Bari 1:1.

Vrstni red po dobljenih točkah pa je takle: Livorno 10. Genova, Fiorentina, Ambrosiana 7. Torino, Roma 6. Bologna, Bari, Lazio 5. Juventus, Triestina, Milano 4. Vicenza, Liguria 3. Venezia in Atalanta po 2 točki.

Tekme v B razredu

Tudi v B razredu so nadaljevali s prvenstvenim plesom. V tej skupini še naprej vodi Livorno z 9 točkami pred Napolijem, ki si je dozdaj nabral le 8 točk. Rezultati včerajšnjega dneva:

Novara — Pro Patria : Novara 1:0.
Alessandria — Alessandria : Pisa 2:1.
Modena — Modena : Pescara 5:1.
Brescia — Brescia : Savona 3:1.
Ancona — Anconitana : Cremonese 2:1.
La Spezia — Spezia : Udinese 5:1.
Padova — Padova : Siena 5:0.
Roma — Mater : Palermo Juve 1:0.
Napoli — Napoli : Fanfulla 2:1.

Po točkah je vrstni red: Spezia 9. Napoli 8. Padova, Brescia, Alessandria 7. Anconitana, Palermo, Modena, Cremonese, Pro Patria, Pisa, Udinese 5. Novara 4. Fanfulla in Mater 3. Savona, Siena 2. Pescara 1. Pri tem ni všteta ena tekma manj, ki je nista odigrali Anconitana in Savona.

Nemčija : Hrvaška 5:1 (2:0)

Včeraj popoldne sta se v Stuttgartu sestali na mednarodni nogometni tekmi enajstorič Hrvaške in Nemčije. Nemci so se za srečanje temeljito pripravili in je imel državni nogometni trener Herberger svoje ljudi že nekaj časa zbrane na treningu in tudi nekaj trening tekem je imel z njimi. Hrvatje pa nasprotno do zadnjega hipa niso vedeli, koga bi prav za prav postavili v državno reprezentanco. Nekaj najboljših igralcev je bilo poškodovanih in ni bilo gotovo če bodo mogli nastopiti.

Na velikem stadionu Adolfa Hitlerja se je do začetka tekme zbralo nekaj več kot 50.000 gledalcev, med katerimi je bilo opaziti veliko število nemškega vojaštva. Kakor kaže rezultat so zmagali Nemci s 5:1, polčas pa je končal v njihovo prid tudi z 2:0. Prvi gol za Nemce je padel v sredi prvega polčasa iz prostega strela iz 16 metrske črte. Oster in točno streljan strel je obšel. Izvedel ga je znani Janes, ki je pri včerajšnji tekmi praznoval lep jubilej: Njegov včerajšnji nastop je bil 70. od

moštvo že nekaj naučilo in da jim je treba le močnejših tekem. Kljub temu, da so jim Marsovci zabijali gole, so Zabjaki venomer napadali in nekajkrat prav nevarno ogražali nasprotnikova vrata. Tudi kombinirali so lepo, da ne rečemo skoraj preveč. Zmago je Mars zaslužil.

Po včerajšnjih tekmah so se v finalno tekmovalje za prvo mesto plasirali v obeh skupinah Mars in Mladika (slednja v toliko, kolikor ne bo k včerajšnji tekmi spregovorila svoje nogometna Zveza), za drugo mesto pa Ljubljana in Dopolavoro. — V A skupini je zasedel tretje mesto Vič, na četrtem pa je ostal Zabjak, brez točke. — V B skupini je zasedla zaenkrat, kot rečeno drugo mesto Ljubljana, na tretjem pa je Korotan brez točke z »majhno« razliko v golih 35:0.

kar nastopa v nemškem državnem zastopstvu. Hrvatji so sicer pri dosojenem prostem strelu postavili zid, kar pa Janes ni oviralo, da ne bi našel luknje. Strel je bil neobranljiv. Že h koncu prvega dela igre je zvišal rezultat na 2:0 Walter. V drugem delu igre je bil enkrat spet uspešen Walter, dvakrat pa je potresel hrvaško mrežo Willimovsky, ki je bil pri včerajšnji tekmi najboljši mož na polju in je bil sploh graditelj vseh nemških napadalnih akcij. Za hrvaške barve pa je dosegel častni gol Wölfl. Nekaj nevarnih strelcev je bilo izvedenih na oba gola, vendar pa sta bila oba vratarja na mestih. Nekajkrat je ugajal s svojimi imenitnimi paradami Glaser, ki je čuval hrvaška vrata. Tudi Jahna niso mogli Hrvatje večkrat prelistati kot enkrat. Slab je bil v hrvaškem napadu Čajkovski. Hrvatje so pokazali izredno borbeno igro in kljub golom niso v napadanju popustili. Le proti koncu je Hrvatje ostri tempo izprel. — Nemci so zmago povsem zaslužili, saj so bili boljši v vseh vrstah. Ne težko tekmo je na složno zadovoljstvo sodil madžarski sodnik dr. Palatzky.

Športne vesti

Včeraj so imeli v Zagrebu spet lahkoatletsko prireditev. Pomerili so se atleti Konkordije in Zagreba. Čeprav je sezona za take vrste tekmovalja že pri kraju so hrvaški atleti pokazali, da so še v veliki formi in so pri včerajšnjem tekmovalju bili postavljeno spet trije novi državni rekordi. — Prvega je postavil Kotnik na progi 3000 m v času 8:46,4, drugega je postavil Srakar na 1000 m v času 2:38 in tretjega je izboljšala stafeta Konkordije na progi 4 krat 200 m v času 1:35,7. Doseženi so bili še tile omembe vredni rezultati: Buratovič je skočil ob palici 3,12 m, kroglo je vrgel Veljkovič 12,37 m daleč, disk Veljkovič 37,88 m in kopje Martelja 57,50 m.

Včeraj so igrali tudi medmestno nogometno tekmo med Rigo in Königshergom. Tekma je ostala neodločena z rezultatom 1:1.

V Budimpešti so včeraj odigrali meddržavno nogometno tekmo med Svico in Madžarsko. Kakor vemo povedati prva poročila so zmagali domačini z rezultatom 0:3. Kaj več o tej tekmi prihodnjije.

Nogometno moštvo Grenobla vodi po včerajšnjih tekmah v razpredelnici klubov v nezasedeni Franciji.

Svedska in Italija sta se dogovorili za meddržavni namizni teniški dvoboj, ki naj bi ga obe reprezentanci odigrali še ta mesec. Kraja še niso določili.

EIAR — Radio Ljubljana

Ponedeljek, 2. novembra. 13. Napoved časa, poročila v italijanski. — 13.10 Pet minut gospoda X. — 13.15 Poročilo vrhovnega poveljstva oboroženih sil v slovenščini. — 13.17 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec; glasba za godalni orkester. — 14. Poročila v italijanski. — 14.15 Koncert organista Luigija Renzija. — 14.45 Poročila v slovenščini. — 17.15 Zbor in godalni orkester Dopolavora »Guido Monaco di Prator«, vodi dirigent Pietro Bresci. — 19 »Govorimo italijansko«, prof. dr. St. Leben. — 19.30 Poročila v slovenščini. — 19.45 Cerkevna glasba. — 20 Napoved časa, poročila v italijanski. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. — 20.30 Vojaške pesmi. — 20.45 Orkester vodi dirigent Simonetto; v odmoru predavanje v slovenščini. — 21.55 Koncert madrigalistov »Cita di Milano«. — 22.10 Orgelski koncert Pavla Rancigaja iz cerkve sv. Petra v Ljubljani. — 22.45 Poročila v italijanski.

Ljubljana

Koledar

Danes, ponedeljek, 2. novembra: Verne duše. Torek, 3. novembra: Hubert, škof.

Obeštila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 43; mr. Trnkocaj ded., Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Za doktorja bogoslovja je promoviral celjski gimnazijski profesor g. Peter Kovačič. Cestitamo! Drž. učiteljske v Ljubljani. Ravnateljstvo drž. učiteljske sporoča: 1. Pouk na obeh vadicah se bo pričel v torek, dne 3. novembra t. l. v I. nadstropju na ženski (severni) strani šolskega poslopja, Rešljiva cesta. Učenci vseh štirih razredov naj pridejo v šolo ob tridesetih na 9. učenke pa ob pol 11. Glede razporeditve pouka je nastopila od zadnjega razglasenja sprememba. Ker je poslopje I. deške ljudske šole na Ledini še zasedeno, je bila v soglasju s prosvetnim oddelkom V. komisariata napravljena začasna sprememba glede zasedbe naših vadic. Učenci Vadic na imela pouk vsak dan po 3 ure v dveh delih: od 8 do 10.25 in od 10.40 do 13.05. Kakšen bo vrstni red, bodo učenci in učenke zvedeli prihodnji tork. Bržkone pa bo tako, da bodo imeli učenci prve tri dni v tednu začetek pouka ob 8. učenke ob 10.40 in druge tri dni (četrtek, petek, sobota) pa učenke ob 8 in učenci ob 10.40. Pouk glavnih predmetov ne bo zaradi tega nič trpel, je pa ta rešitev dobra s tega vidika, da bodo vadiški učenci in učenke opravili svoje učne ure v dopoldanskem času.

2. Otroški vrtec prične s svojim delom tudi v torek, dne 3. novembra. Otroci, ki so bili sprejeti, naj pridejo v šolo (I. nadstropje) ob 9. uri.

3. Kdaj bodo prišli z rednim poukom učenci in učenke od II. do IV. letnika učiteljske, bo ravnateljstvo javilo v časopisih. Predvidoma bo to med 15. in 20. novembrom.

Župni urad sv. Petra v Ljubljani javlja, da v zadnjih letih ni dal nikomur nikakršnega priporočila za prodajanje svetih podob in drugih podobnih predmetov.

Ravnateljstvo I. moške realne gimnazije javlja, da bo začetna vs. maša v torek, 3. novembra ob 9 v cerkvi sv. Cirila in Metoda. Po vs. maši se zbore učenci 4. do 7. razreda v svojih učilnicah na gimnaziji za Bežigradom, učenci 1. in 2. razreda pa pridejo v šolo popoldne ob 13.50. Sv. maše se morejo udeležiti vsi učenci-katoliki.

Žensko strokovno nadaljevalna šola se je preselila v poslopje ljudske šole na Prulah, Vajenke opozarjamo, da se prične redni pouk na Prulah v četrtek 5. novembra ob 14. uri.

Trgovcem in pekarni sporoča mestni prekrbovalni urad, da bo odrezke oktobrskih živilskih nakaznic za moko, riž in testenine sprejemal v ponedeljek 2. novembra od trgovcev z začetnimi črkami A do J, v torek 3. novembra z začetnicami K do L, v sredo 4. novembra z začetnicami M do O, v četrtek 5. novembra z začetnicami S do Z in v soboto 7. novembra od vseh pekav. Vse navedene opozarjamo, da bo urad le dni sprejemal le odrezke, ne bo pa delil nikakršnih nakazil. Zato naj vsakdo odda odrezke s potrebnimi seznama in register (zeleno knjigo), ki ga lahko dobi nazaj že naslednji dan.

Za rajne križanske moške kongregacije se opravi vs. zadušna maša jutri, v torek 3. novembra ob pol sedmih jutraj. Sobotje, udeležite se in darujte za pokojne sv. obhajilo.

Spored koncerta, ki ga bo izvajal jutri, v torek 3. novembra, ob 18 v veliki filharmonični dvorani ljubljanski komorni trio, je naslednji: 1. Sonata za tri; 2. Mozart: Trio v C-duru; 3. Lipovšek: Sonata za violino in klavir; 4. Smetana: Tio opus 15 v g-molu. Člani ljubljanskega komornega tria so: violinist Albert Dermeli, čelist Cenek Sedlbauer in pianist Marijan Lipovšek. Na koncert vabimo in opozarjamo, da bo začetek točno ob 18. koncu pa ob 19.30. Vstopnice v prodaji v knjigarni Glasbene Matice.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Ponedeljek, 2. novembra ob 16: »Očenaš...« — Red A.

Torek, 3. novembra: Zaprtlo.

Sreda, 4. novembra ob 16: »Hamlet«. Red B.

Opera:

Ponedeljek, 2. novembra: Zaprtlo.

Torek, 3. novembra ob 16: »Gasparone«. Opereta.

Izven. Cene od 24 lir navzdol.

Sreda, 4. novembra ob 16: »Traviata«. Red Sreda.

Krmilno peso, rumeno kolerabo in zelje v glavah prodaja Gospodarska zveza v svojem skladišču v Maistrovi ulici 10.

Tan: Samotni strel

Stari upokojeni gospod župnik se je zaprl v svojo sobico in molil brevir. Cepel je na črnem klečalniku, pogreznjen v svojo molitev in v svoje spomine. Vse njegovo življenje ga je spremljal ta okorni klečalnik. Priluskaval je vsem skritim prošnjam in pobožnim vzdihom. Župnikova kolena so se bila postarala na njem in ogulila katranasto črno, loščeno barvo, izpod katere se je prisvetila trda lra-stovina.

Včer pred vernimi dušami je že zagnil cerkvico, sivo, malo župnišče in pokopališče v skrivnostno temo.

Gospod župnik je imel danes mnogo prošnja. Poromal je v mislih mimo vseh svojih faranov, ki jih je srečal v svojem življenju in jih položil k počitku. Dolga, dolga vrsta jih je bila. In jutri bo molil za vse te in še za mnoge druge, jutri, ko je vernih duš dan. Nagubane, uvele ustnice so se šepetale premikale. Oči je na pol zatisl, kakor da hoče prodreti z njimi nekam daleč nazaj skozi trdno steno, ki ga je ločila od preteklosti. Glava, siva in, častljiva glava je bila pretežka spominov in gospod župnik si jo je podprl s koščenimi rokami.

Zvečer je bil obhodil vse grobove. Niso bili tako okrašeni in opleti, kakor drugače Letos — in to je gospoda najbolj bolelo — letos je bilo drugače. Le redke stare ženske so bile prisopile gor po bregu do pokopališča, da bi prižgale lučke in pomolile na gomilah. Letošnji grobovi so bili raztreseni kar okrog. Pod smrekami in starimi hrastmi so samevali v goščavi. Nič jih ne bo mogel okrasiti, nihče prižgati sveč. Tudi tod okrog jih je bilo. Tam

v oni grapi pod župniščem kar širje in pri kapelici ob stezi v bregu tudi eden.

Tako težko mu je bilo, ko je molil za nje, da mu je solza pripolzela po sahem licu. Kam je prišla človeška podivjanost? Niti zadnjega, najkromnejšega počivališča ne dovolijo izmučenemu in trpinčenemu bitju! Celo po smrti žalijo človeško dostojanstvo, do ogabnosti ponižano in skrunjeno! Danes, to noč, ko vse človeške duše, vsa srca preveva tiho, sveto spoštovanje do rajnih, danes razpadajo njihova trupla med gnijočim listjem in mrhovino! Joj! Gospodu župniku se je ob tej misli krčilo srce. Tudi preje v mraku, ko je opravljal sveti obred in so molili rožni venec, ga je bilo prav tako prevzelo. Na priznici bi bil pa kmalu začel jokati. Mežnar na koru je pel žalostinke. Piskave orgle so hresčale, da je med stenami turobno ječalo. Ko je vse to utihnilo in so se osamljeni molilci spuščali po bregu in hiteli na vse strani, je gledal za njimi in se šutil neskončno osamljenega. Doumel je skrito bol v nesrečnih dušah čutil njihovo hrepenenje in strah, ki jim je zapiral usta, da so molčala, kakor bi onemela. Misli so hitele k osamljenim grobovom, kamor niso smeli.

Nekdo je potrkal na vrata. Kdo naj bo ob tej uri? Zares, preplašilo ga je.

»Naprej!«

Mežnar je bil. Zaskrbljeno in zmeden je pokukal v sobo.

»Gospod župnik, spodaj v Bregu nekdo kliče na pomoč. Tam nekje bo ob županovem grobu.«

Župnik se je nehoti zdrznil. Neka čudna slutnja ga je spreletela. Ob županovem grobu? Metka, županova najstarejša hčerka — oče je bil vdovec —

mu je bila zaupala, da bo za vsako ceno popravila očetov grob. Pred dvema mesecema so ga bili ustrelili in ga zagrebali za črno skalo na Bregu. Mor-da je ona. Bal se je nečesa hudega. Pa ravno ta trenutek in to noč!

»Pojdiva pogledat!«

»Zunaj sneži, gospod župnik! Obledite se!«

Zvečer je bilo začelo deževati, a da bi utegnili snežiti, tega nihče ni pričakoval. Ogrnil je plašč. Z mežnarjem sta stopila na hladno. Mehke južne snežinke so se topile, da je kapalo od drejva. Gazila sta po blatu ob gabrovi meji in zavila za pokopališčem na spolkzo stezo. Izza zidu je potegnili, da jima je veter prinesel v obraz mokre kaplje. Sneg se je topil na lilih in mrzle kaplje so polzele po bradi in padale na tla.

»Na pomoč!« se je oglasilo iz goščave.

»Kdo kliče?« Mežnar je nastavlil roke na usta in zakričal na vse grlo. Od tam ni bilo nobenega odgovora. Ta dva sta ponovila svoje vprašanje.

— Nič. Kaj naj storita?

»Greva. Kar bo bo,« je odločil gospod.

Stopila sta po bregu navzdol kar po travniku. Mehka razmočena zemlja se je udirala pod nogami. Mežnar se je spotaknil ob krtno, da bi bil skoraj padel. Niže doli sta mahnila preko njive. Blato se je prijemalo peti in čevljev, ki so postali težki kakor evinec in so se noge zapletale.

»Kdo je?« Kdo kliče pomoči?« sta zopet vprašala v temo.

Niž. Povsod je bila smrtna tišina, le njuno kričanje je odmevalo od gozda onstran Brega. Priluskovala sta, da bi ujela kak sum Tamkaj v smeri proti črni skali se je sedaj nekaj premaknilo. Čula sta korake in pritaženo

govorjenje.

Mežnar je odmaknil veje. Rjnila sta v goščo, odkoder sta slišala glasove. Mokre veje so opletale in bile po lilih. Mežnar jih je zadrževal z rokami, da bi ne zadevale gospoda in si delal pot. Med vejevjem je kapljalo in tudi onadva sta bila že čisto mokra. Župnika je vsekal trn preko obraza, da je zastokal in potipal z roko, kjer ga je bolelo. Začutil je kri, ki je solzila iz rane.

»Pustite me! Nikar me ne ubijte...« je zateglo in obupno kričnilo prav v bližini.

Obstala sta kakor na mestu vkošana. Tisti trenutek je jeknil skozi gluho noč zamolkel strel in se pometal s krikom, ki je presunljivo trepetal med drejvi, da ju je zazebljo do mozga. Potem se satanski smeh in ogabna kletev in vse je utihnilo. Slišati je bilo korake, ki so se odaljevali in polglasno govorjenje, zabeljeno s smehom in kletvicami.

»Naprej, naprej,« je vztrpetalo v gospodu župniku, »nekdo umira brez pomoči, tu v samoti!« Planil je v temo in odrazil leskovje, kolikor so mu dopuščale njegove moči.

Prišla sta za skalo. Presunilo ju je, da sta oba hkrati kričnila. Župnik je posvetil z lučjo. Na tleh je ležalo mlado dekle z obrazom v tla. Kriz je curljala po mastni zemlji in se mešala z vodo. Skozi modre dolge lase je vre-lja in se strjevala v kitah. Mežnar je dvignil glavo za lase in je obrnil, da bi ji videla v obraz. Bila je Metka. Ležala je stegnjena negibna ob očetu, gomili. Ob glavi je bil zasajen majhen lesen križ z očetovim imenom in pred njim venček okrogel svetek iz smrečja in belih cvetk. Gotovo ga je bila sama naredila. Kriz pa je izrezljal bratec. »Za očeta moraš na-

rediti zelo lepega Jaz ga bom nesla tja za črno skalo. Sama. Nihče me ne bo videl in nihče ne pojde z menoj.« tako je najbrž mislila Metka, ko je bratec na skrivaj naročila križec in mu zaupala, da pojde tja. Zjaj je izpolnila svoj sklep in ga zapečatila s krvjo. Ona, ki bi bila morala prevzeti mesto očeta in matere hkrati in skrbeti za družino, je ležala negibna, mrtva. Ko je mežnar privzdignil glavo, se je močan curek vžil iz majhne, okrogle rane na čelu, krvave srage so se razlezele po bledem mladem licu. Župnik je hotel blagosloviti truplo, pa je blaga roka zadržala in omahnila.

Pokleknila sta na skalo in molila za njeno dušo. Tolikim drugim se je pridružila še njena.

»Kakšni žalostni prazniki,« se je tresel župnikov glas, ker ga je stiskalo v grlu in silil kašelj.

»Takšnih še nikoli nismo doživljali ne mi ne naši starši,« je menil mežnar, ko so se njune oči srečale v grozi. Potem sta molčala.

Nikdar ni še zemlja tako trpela, nikdar tako jokala in drhtela na ta tihih, spokojnih in v črtno zavrt praznik. Ti zapušteni grobovi ob bole in skelke kar trpeče rane. Sprejeti je morala svoje opečano ljudstvo, njihov zemeljski prah tam, kjer je zadnjič vztrpetalo njihovo srce, kjer so si sami izgubili mrzli kamen in trdo prst, da bi v njej našli počitek in mehko posteljo, ki jim ga njihovi niso privoščili.

V zvniku je bila ura polnoči. Daleč v bregu je skovikala sova, preletela drugam in skovikala zateglo in jokavo. Na pokopališču je potegnili skozi ciprese lahne vetrice, da so zaplele otožno in bolesto pesem preko grobov.

Japonščina – jezik vljudnosti

Preprosta slovnica, toda kočljiva izgovarjava

Japonski jezik — človek bi se začudil — je blagolasičen in gladko tekoč. Japonci verujejo, da je poseben božji dar in da greši vsak, kdor ga pravilno ne izgovarja. Presenetljivo je vse, kako se lahko izraža Japonec, čeprav so slovnici pravila kar se da preprosta.

Bežen pogled v japonsko slovnico nas takoj prepriča o preprostosti v sestavi in nam da hitro spoznati neke čudne posebnosti, ki vladajo v tem jeziku. Ne pozna ne določenih ne nedoločenih členov, prav tako mu je tuj vsak besedni naglas. Po skladnji je japonščina nekam podobna klasični latinščini, nima pa tako zapletenih stavčnih členov. Samostalniki nima spola, glagol pa ne pozna ne oseb ne števil, marveč samo različne čase. Vendar pa ima zato japonski glagol posebne oblike, kadar izraža ponavljeno dejanje, željo, trpnost, možnost in vzročnost. Velelnik je v rabi samo v določenih primerih, a le med družinskimi člani, ker ga cenijo za obliko neolikanosti. Samostalniki se dajo prav lahko sklanjati, ker jim obešajo le nekaj malo pripon.

Velika posebnost pa so osebni zaimek. Njihova raba je odvisna od socialnega položaja tistega, ki govori, in onega, ki posluša. Zato brez pretiravanja lahko trdimo, da ima vsak socialni razred na Japonskem svoj poseben zaimek. Osebni zaimek je ena maloštevilnih težav, na katere človek naleti pri učenju tega jezika.

Jezik pretirane olike in vljudnosti

Kadar Japonec govori z drugo osebo, so mu stalno na jeziku izredno zbrane blagodneče in laskave besede, o samem sebi pa ima le revne in preproste izraze. V tem je japonščina zelo podobna kitajščini, ker se v njej kaže naravna težnja slehernega Japonca, da bi bil čim bolj olikan. Za naš zahodnjaški okus tedaj pretirava, ker kar naprej povišuje in veliča s posebnimi častnimi naslovi in laskavimi izrazi osebo, s katero govori, samega sebe pa pri tem ponižuje.

Kdor jezika ni vajen, bi se mu zloraba pohvale in poklonov lahko priskutita kot bedasto dobiranje in prilizovanje. V resnici pa je izraz tenkočutne vljudnosti in vse ponižujoče in vdano besedičenje o lastni osebi ter častni in zvoni izrazi za druge osebe kažejo na poseben značaj uglednega olikanca visoko omikane naroda.

Nekaj posebnosti iz japonske slovnice

V nagovoru rabi Japonec večinoma zaimek za tretjo osebo »anata«, kar bi ustrezalo naši stari obliki »onik«. To obliko rabi tudi za ljudi iz nižjega sloja ter za otroke.

Čudno pa je, da japonska žena moža zmeraj »onika«, moža pa ženo stalno »taka«, ne da bi jo hotel s tem ponižati ali sebe, kako povišati.

Po evropskih tirnicah

Drdranje koles poje enakomerno pesem o neutrudnem delu domovine in o zanesljivi zmagi

Drdranje koles poje enakomerno pesem o neutrudnem delu domovine in o zanesljivi zmagi.

Nekaj časa smo se vozili z osebnim vlakom. Rano jutraj so nas premestili v tovorni vlak s samimi odprtimi vozovi. Nekaj ur smo morali čakati z vojaško potrpežljivostjo, potem so nas po premikanju priklopili k blagovnemu vozu, ki naj las popelje k naši stotnji. Samo 20 ur se bomo vozili. Smejam se moramo, če se spomnimo na tale »samo«. Kako so se spremenili pojmi! Prej smo vzdihovali, če smo se morali peljati iz Monakovega v Berlin in tožili smo, kako dolga je vožnja. Danes računamo čas vožnje le še po dnevih.

Na našem vagonu smo si uredili kar po domače. Sonce je močno pripekalo. Odložili smo vso obleko razen kratkih športnih hlač. Moja dva tovariša sta v enakomernem ropotanju koles zaspa. Zato sem se umaknil v skromno senco, ki jo daje zaviračna kolobica. Za sedež mi je služil zabojček in na kolena sem si postavil svoj pisalni stroj, ki me povedel spremlja. Zadeva je malce gugajoča, pa s potrpežljivostjo si še pomagaš.

Ljubka, rodovitna pokrajina beži mimo, kmetje se trudijo na polju, da bi pospravili žito. Tropi živine iščejo hrane po eončnih travnikih in le tu in tam se pojavljajo očrnele razvaline pogorelih hiš in stebri razstreljenega mostu kot sledovi voj-

Druga posebnost japonščine, ki zaradi zapletenosti nudi Evropejcem veliko težav pri učenju, so števniki. Japonci namreč poznajo dvojce vrste števnikov: prvi so pravi domači števniki, označeni s pristnimi japonskimi besedami in gredo do deset; drugi pa so kitajski in nadaljujejo japonsko vrsto japonskih števnikov!

Prav posebnost zanimiva značilnost japonščine pa je raba predpone »O«, ki jo Japonci postavijo pred vsak samostalni japonskega izvora, in predpona »Go«, ki pa stoji v začetku besede kitajskega porekla. Ti predponi izražata nekaj častnega, spoštovanega, a nimata tolikšne moči kakor pridevnik »častiti« ali »spoštovanec«.

Jezikoslovci še danes ne vedo, kako so Japonci prišli do tako častiljivega izražanja, gotovo pa je, da se v njem razodeva nekdanja očakarska Japonska, kjer so vsi osebni odnosi sloneli na popolno spoštovanje in vdanost bližnjega.

Japonščina tudi ne pozna grdih besedi in nima izrazov za nižje telesne opravke. Pomaga si z zapletenimi opisi, ki skrbno varujejo vse spoštovanje do bližnjega.

Posebne navade pri napitninah in darilih

Na Japonskem bi se vsakdo čutil ponižane, če bi mu kdo ponudil napitnino ali kako darilo kar javno. Če bi Japoncu hotel dati napitnino ali darilo, ki ne bi bilo skrbno zavito v pisemski ovoj, v tako znanem in na Japonskem povsod običajnem »šugibukuru«, bi bil hudo užaljen in nobena zahvalna ali pohvalna beseda ne bi mogla zamere popraviti. Tudi največji japonski revež bi bil užaljen, če bi mu miloščno stisnil kar v roko.

Če si osebe istega socialnega položaja kaj med seboj darujejo, rabijo posebne, natanko določene in enako opremljene ovoje, za katere se v laskavih besedah zahvaljujejo, ne da bi poprej pogledali, kaj je v njih.

Šele ko je darovalec odšel, sme Japonec ovoj odpreti ter se darila veseliti ali pa izraziti svoje — razočaranje.

Japonski jezik je še posebno mičen v ženskih ustih, ki rabijo toliko ljubeznivih besed ter jim s primerno premenljivimi naglasi dajejo poseben sladek zven, tako da ženska govorica v resnici kar dehti.

Res je sicer, da je japonščina po slovnici sestavljena dokaj preprosta, a prav tako je res, da nudi veliko težav glede izgovorjave. Tega se prav dobro zavedajo tudi diplomatje, ki so tolikokrat v precepu, kadar se skušajo jasno izraziti, ker se marsikomu zdi, da je japonščina dvoumna, češ da je preveč besed, ki imajo dvojen pomen. To seveda dokazuje samo, da se tuje ni dovolj vživel v jezik in da mu manjka še dosti vaje.

ne. Tuja imena v tujem jeziku lete na postajah mimo. Na njih se začasno ustavi oko, da bi se človek v mislih orientiral na zemljevidu.

Neprestano vozijo mimo nas drugi vlaki ali nas prehitevajo pri čakanju na postajah. Brezkončne vrste vozov, vsi do vrha naloženi s tisočimi stvarmi, ki jih potrebujejo na fronti ali pa take, ki jih morajo pripeljati nazaj v domovino. Tu stoje popolnoma novi avtomobili, vsi povezani. Ako jih zagleda navdušen avtomobilist, mu takoj močneje utripa srce. Visoko preko roba voza so naloženi deli barake, ki vonjajo po dobrem lesu. Svetli, popolnoma novi topovi iztezajo svoje cevi v zrak; pripadajoče strelivo je naloženo v zabojih in mnogo drugih reči, ki jih je napravila naša domovina za nas, teko v neprekinjenem toku na fronto. Na taki vožnji se posebno dobro zavemo opomina: Kolesa se vrte za zmago! Železniške proge so danes bolj goste, kakor prej žične niti sedanje vojne. Brez njih bi bila vsa naša organizacija dovoza iluzorična, vse naše bojevanje brez pomena, vsi smeli načrti zaman! Milijske armade morajo biti stalno oskrbovane v vseh smereh neba. Vsak vlak, vsak vagon nam nudi neprecenljivo, nujno potrebno pomoč.

O merah prevoza ima lajik komaj predstavlo. Treba je opazovati samo, koliko dela je treba za

HENRIK SIENKIEWICZ

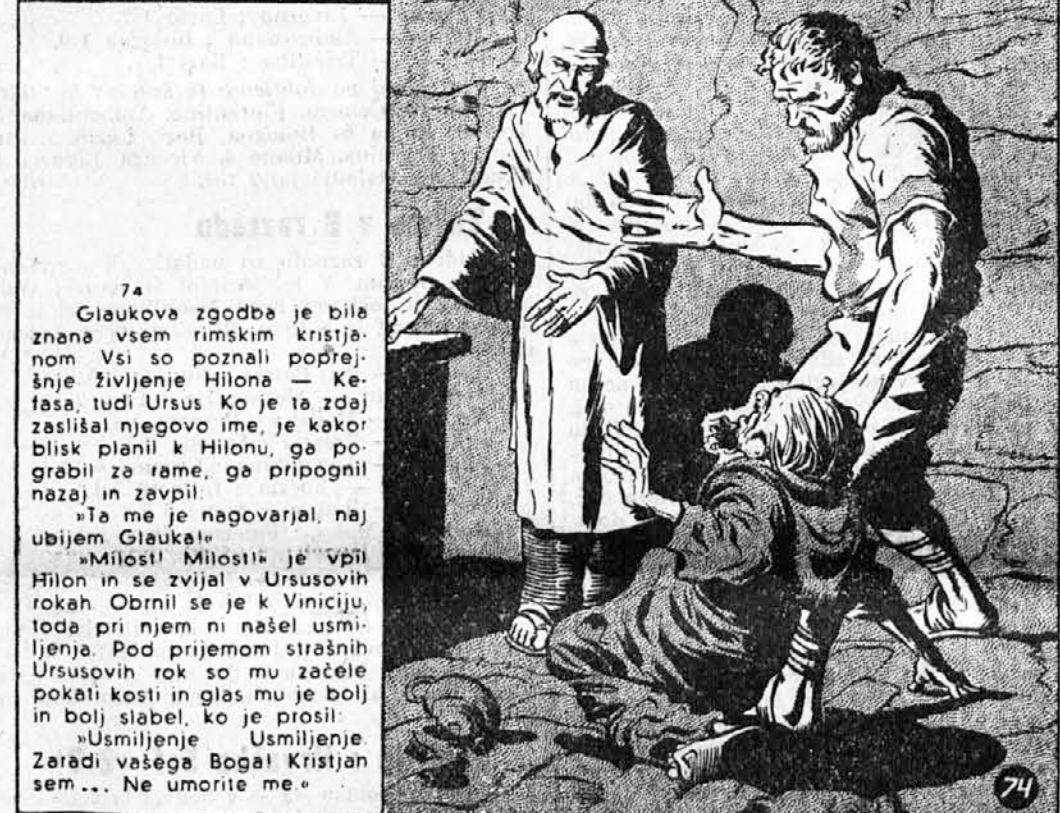
ROMAN V SLIKAH

73
Hilon, ki se mu je bil strah pred Ursusom, kristjani in Vinnicijem že dobro poлегel, je stopil po svetilko. Oglavnica mu je zdrknila v glave in luč mu je posvetila naravnost v lice. Zdravnik Glauk, ki ga je zdaj pogledal, je nenadno planil k njemu, vzdignil roko in s strašnim glasom vprašal: »Kefas, ali me ne poznate?«

Hilon je proseče vzdignil svetilko, potem jo je tresel od sebe, se zvil v klobčič in začel tarnati: »Saj nisem jaz... To nisem jaz... Milost!«

Glauk se je obrnil k vernikom, ki so vprav večerjali, ter dejal: »To je oni človek, ki me je prodal roparjem ter ugonobil mene in mojo družino!«

74
Glaukova zgodba je bila znana vsem rimskim kristjanom. Vsi so poznali poprejšnje življenje Hilona — Kefasa, tudi Ursus. Ko je ta zdaj zaslišal njegovo ime, je kakor blisk planil k Hilonu, ga pograbil za rame, ga pripognil nazaj in zavpil: »Ta me je nagovarjal, naj ubijem Glauka!«
»Milost! Milost!« je vpil Hilon in se zvil v Ursusovih rokah. Obrnil se je k Vinniciju, toda pri njem ni našel usmiljenja. Pod prijemom strašnih Ursusovih rok so mu začele pokati kosti in glas mu je bolj in bolj slabel, ko je prosil: »Usmiljenje! Usmiljenje! Zaradi vašega Boga! Kristjan sem... Ne umorite me.«

natovorjenje in prevoz ene topovske baterije. In kako majhen drobec naše silne vojaške moči je taka baterija!

Poleg tega morajo naše državne železnice skrbeti tudi za civilni promet. Ta promet je dobil še nove naloge: milijone inozemcev prevažati na delo v državo. Danes je potrebno res vsak vagon izkoristiti, da smo kos tem ogromnim zahtevam. Treba si je samo za trenutek predočiti, kaj bi se zgodilo pri Dieppu, če bi naši letalci ne imeli dovolj bencina ali obalne baterije dovolj streliva! Posledice si je lahko naslikati.

Zivi nauk dobimo na taki vožnji. Medtem pojejo kolesa svojo enakomerno pesem, pojejo o neutrudnem, zanesljivem delu domovine, pojejo o dejanjih naših nepremagljivih armad, pojejo o zanesljivi zmagi. (Po graški »Tagespost«.)

Prvi motor, ki je bil napravljen v Turčiji

Agencija Centraleuropa poroča, da so v neki ladjedelnici v Zlatem Rogu zgradili pred kratkim prvi turški motor. Zares, prvi motor, ki so ga izdelali izključno je turški delavci po turškem načrtu in iz turškega materiala.

Celuloza iz koruze

Na Madžarskem so poskušali izdelovati celulozo iz koruze. Poskusi so baje pokazali zadovoljive uspehe, tako da je v bodočnosti pričakovati, da bodo začeli v velikih količinah izdelovati celulozo iz koruze.

V deželi cvetočih češenj

Religija češn evega cveta

15

Tokio.

Na Japonskem cveto češnje.

Tristo tisoč pomladansko veselih Japonk je bilo v nedeljo v Ueno Parku. Sedele so ob rdeče pokritih mizicah in zedle — ne, prav za prav ne morem reči jedle, če so mlada dekleta z nežnimi rokami z lesenimi palčicami lovila riževa zrna. — Kljubovale so kakor ptički — tudi to je presurovo povedano za te metuljčaste dame v pestrih svilnenih kimonih s cvetovi — one so... ne najdem pravega izraza. Sicer pa je vseeno. Češnjevi gaji so cveteli kakor ovčice na nebu, za katerimi je vzhajalo sonce. Priproste zelene jagode so blestele v živem rožastem ozračju in na zamišljen nos velikega bronastega Bude v Ueno Parku so padali češnjevi cvetovi.

Da, da, vem — v Ueno parku ni bilo samo tristo tisoč pomladansko razpoloženih Japonk, ampak tudi tristo tisoč Japoncev. Toda kaj naj začnem s temi spoštljivimi gospodi z očali v okviru tega češnjevega cvetja. Ah, — tudi z zaprtimi očmi razlikujem bergljasto štorljanje njihovih visokih lesenih sandal od poskočnega drobenja deklet. Da, včasih se oglasi vmes tudi zvoneček. To so rdeče lakirani sandali otrok, ki plešejo pod cvetočim drevjem. Oglejmo si rajše te črtnolase nagajive malečke od njihovim žganju. Vstop bom dovolil samo še mladim materam, ki imajo svoje otroke privezane na hrbtu, na katerih bleste preveč živi otroški kimonji na spoštljivo temnem ozadju. Temu pa moram dodati še nekaj cvetov, seveda cvetov kolikor jih more dati 20.000 starih rjavih češnjevih dreves.

Na Japonskem spet cveto češnje... Zrak je sladak in opojen, beli lističi poljubljajo visoke črne pričeške. Livada je nežno zelena, sonce sije in tokijski prah je mnogo bolj daleč, kakor se bi to mogel izraziti z dvajset minutami vožnje v vlaku.

Kadar cveto češnje je Japonska pomladansko ponosna, sanjava

in vzhlična. Da, celo evropski hoteli v Tokiju imajo danes češnjeve cvetove (iz rožastega papirja).

Danes je rojen bog: češnjevec svet.

Duhovniki v širokih oranžastih oblačilih sede na kamenitih klopih okrašenih templjev, gledajo rožasto bel cvetni čudež in se smehljajo...

In gešje plešejo ples češnjevega cveta.

Spodaj v mestu, kjer se vzpenjajo v »Ginsic« v zrak sedemnadstropne trgovske hiše, trobijo avtomobili in štrle v pomladansko nbeo radijski stolpi, je novo Shimbashi gledališče, kjer plešejo gešje. Gledališče ima moderno dvorano s tremi nadstropji in več štukaturskih okraskov kot bi bilo treba. Toda kadar pripleše petsto gešj v nežno modrih kimonih z zlatimi pasovi, kadar začare na ogromnem odru vse tri vrste luči, kadar se sijajno šolana lepa dekleta priklanjajo ter se prestopajo v svojih belih nogavičkah in kadar zažvrogle japonske kitare z dolgimi vratovi, o da: tedaj začetvo češnje tudi v velikomestnem prahu.

V zadnjem dejanju se je priplazil na oder zelen zmaj ves grozen s sklepetajočimi čeljustmi in mahajočimi ušesi. Uboge male dejše se ga tako boje — hitro bo eno pograbil! Da, ono vitko — prav njo si je vzel na piko. Kaj naj napravi revica? To kar je edino prav: z vejico cvetoče češnje poboža divjega zlobnega zmaja za bodičastimi ušesi. Tedaj je stari zeleni zmaj zavohal, da je čas, ko je zavetela češnja in prav nič več ne mara za dekleta. Naenkrat hoče plesati. Ah kako pleše! Ali ste že kdaj videli plesati velikega zopnega zmaja? Ne? Tedaj morate takoj iti v Tokio, kajti zmaj pleše samo kadar cveto češnje. Obrata se na levo in desno. Vmes se popraska z levo nogo za svojim desnim ušesom, se zvrne na hrbet — ha, ha, se zareži, kakor da bi mu pri tem padali na trebuh češnjevi cvetovi. Smeje se, smeje in se ne more ustaviti od smeha — kakor je dolg in širok se v pravih popadkih smeha valja po odru — se smeje za počit. In res njegova svilena zelena koža počni in iz nje skočita dve gešji, ki skačeta okoli grozne zlate zmajeve glave.

Zmaj je namreč na Japonskem velik bog, toda češnjevec svet je še večji...

Ali res samo japonski bog? Tudi mi Evropejci ga povzdiguemo. Tu živi neka ljubezniva nemška dama, gospa Suze St. (njen mož uvaža sem iz Nemčije mnogo strojev, da res, in ona si je dala hišo sezidati tako, da se iz kopalnice vidi naravnost Fudži — vsak gost mora iti najprej v kopalnico občudovat Fudži), da torej njo sem včeraj obiskal in se nisem nič manj veselil lepega japonskega brokata, kot ljubeznive gostiteljice, dokler ni prišel stari budistični svečenik, ki že tri leta poučuje gospo Suzi, kako naravnati v šopek cvetove. Ah, to je velika umetnost in gospa Suzi se bo morala učiti še tri leta, predno bo postala v tem mojster. Ali morda pravilnejše »svečenica«? Kitajska umetnost naravnavanja rož, (ki je prišla istočasno z budizmom pred tisoč tristo leti na Japonsko) je versko pravilo.

»Nebos«, »človek« in »zemlja« se imenujejo tri smeri vejice. Mehko v obliki črke se poganjajoč navzgor vstaja etvna vejica »neba«; ob strani vodoravno je vejica, ki predstavlja človeka. Ta vejica se lahko stremi v smeri neba odklanja od tretje vejice, predstavljateljice zemlje, ki se plosko nagiba na drugo stran in navzdol. To ni nikako hitro in slučajnostno naravnavanje cvetov v šopek, kakor ga poznamo mi, ampak počasna in zelo velika slovesnost. Polna ura je minila, preden je stari duhovnik naravnal v cilindrično bambusovi vazi vejice češnjevih cvetov, ki jih je prinesel s seboj. Koliko drobnega truda, prizrežavanja in naravnavanja je bilo treba, preden je bil napravljen ljubeč šopek iz preprostih ravnih vejic.

Po tej uri je stopil stari duhovnik s pogledom večaka nazaj in je kritično opazoval šopek. Plemenito zrasle in naravnane vejice cvetov pred zlatim brokatnim zaslonom in mirni stodec z nenagubanim čelom, dobri očmi in malce mestnatimi, toda lepo oblikovanimi ušesi, kakor jih imajo Budovi kipi, je stvorilo krasno sliko. S počasnimi, utrujenimi prijemi je dal tej cvetni sliki poslednjo posvetitev: vejico »človeka« je vkrvil proti nebeški vejici, odtrgal tod en cvet, dodal tam drugo cvetno vejico in se globoko priklonil — ne morda pred lepo gospo ali tujcem, temveč pred dovršeno božjo službo cvetne okrasitve — ter se obrnil, da bi odšel.

»Kam oče?«

»V Ueno, da bom še enkrat videl češnjeve cvetove.«

»Na Japonskem spet cveto češnje... Cvet češnje je vera.«